

Bibliografia naukowa o. prof. dr. hab. Henryka Pietrasa SJ

ks. Marcin Wysocki (zebrał i zestawiał)

1. Monografie

- L'amore in Origene*, Studia Ephemeridis Augustinianum 28, Institutum Patristicum Augustinianum, Roma 1988.
- Jedność Boga, jedność świata i jedność Kościoła. Studium fragmentów Dionizego Aleksandryjskiego*, Wydział Filozoficzny Towarzystwa Jezusowego, Instytut Kultury Religijnej, Studia i Materiały I, Kraków 1990.
- By nie milczeć o Bogu. Zarys teologii Ojców Kościoła*, Maszachaba, Kraków 1991.
- Początki teologii Kościoła*, Wydawnictwo WAM, Kraków 2000 (wyd. 2, Wydawnictwo WAM, Kraków 2007).
- Orygenes*, Wielcy Ludzie Kościoła, Wydawnictwo WAM, Kraków 2001.
- L'Escatologia della Chiesa dagli scritti giudaici fino al IV secolo*, Istituto Patristico „Augustinianum”, Roma 2006.
- Eschatologia Kościoła pierwszych czterech wieków*, Wydawnictwo WAM, Kraków 2007.
- Sobór Nicejski (325). Kontekst religijny i polityczny, dokumenty, komentarze*, Wydawnictwo WAM, Kraków 2013 = *Council of Nicaea (325). Religious and Political Context, Documents, Commentaries*, tł. M. Fijak, GBPress, Roma 2016 = *Concilio di Nicea (325) nel suo contesto*, GBPress, Roma 2021.
- Herezje*, Wydawnictwo WAM, Kraków 2019.
- [z M. Ożóg] *Śladami pierwszych chrześcijan. Przewodnik kulturowy po wczesnochrześcijańskim Rzymie*, Wydawnictwo WAM, Kraków 2019.
- Ortodoksja i herezje. Historia szukania prawdy w pierwszych wiekach Kościoła*, Wydawnictwo WAM, Kraków 2022.

2. Tłumaczenia i wydania tekstów

- Dzień święty. Antologia tekstów patrystycznych o świętowaniu niedzieli*, Wydawnictwo WAM, Kraków 1992.
- Odpowiedź na Słowo. Najstarsi mistrzowie chrześcijańskiej modlitwy*, Wydawnictwo WAM, Kraków 1993 = *Gdy się modlicie, mówcie... Najstarsi mistrzowie chrześcijańskiej modlitwy*, opr. z M. Inglotem, Wydawnictwo WAM, Kraków 2024 (wyd. drugie).
- Orygenes. Korespondencja*, ŻMT 6, Wydawnictwo WAM, Kraków 1997.
- (opr. z A. Baronem) *Dokumenty Soborów Powszechnych*, t. 1, ŻMT 24, Wydawnictwo WAM, Kraków 2001.
- (opr. z A. Baronem) *Dokumenty Soborów Powszechnych*, t. 2, ŻMT 26, Wydawnictwo WAM, Kraków 2002.
- (opr. z A. Baronem) *Dokumenty Soborów Powszechnych*, t. 3, ŻMT 30, Wydawnictwo WAM, Kraków 2003.
- (opr. z A. Baronem) *Dokumenty Soborów Powszechnych*, t. 4, ŻMT 33, Wydawnictwo WAM, Kraków 2004.
- (opr. z A. Baronem) *Acta synodalia (Ann. 50-381)*, Synodi et Collectiones Legum 1, ŻMT 37, Wydawnictwo WAM, Kraków 2006.
- (opr. z A. Baronem) *Constitutiones Apostolorum*, Synodi et Collectiones Legum 2, ŻMT 42, Wydawnictwo WAM, Kraków 2007.
- (opr. z A. Baronem) *Canones Patrum Graecorum*, Synodi et Collectiones Legum 3, ŻMT 49, Wydawnictwo WAM, Kraków 2009.
- (opr. z A. Baronem) *Acta synodalia (ann. 381-431)*, Synodi et Collectiones Legum 4, ŻMT 52, Wydawnictwo WAM, Kraków 2010.
- (opr. z M. Ożóg) Hieronim ze Strydonu, *Listy 1 (1-50), tekst łaciński i polski*, ŻMT 54, Wydawnictwo WAM, Kraków 2010.
- (opr. z M. Ożóg) Hieronim ze Strydonu, *Listy 2 (51-79), tekst łaciński i polski*, ŻMT 55, Wydawnictwo WAM, Kraków 2010.
- (opr. z A. Baronem) *Libri poenitentiales (Księgi pokutne), tekst łaciński i polski*; Synodi et Collectiones Legum 5, ŻMT 58, Wydawnictwo WAM, Kraków 2011.
- (opr. z M. Ożóg) Hieronim ze Strydonu, *Listy 3 (80-115), tekst łaciński i polski*, ŻMT 61, Wydawnictwo WAM, Kraków 2011.
- (opr. z M. Ożóg) Hieronim ze Strydonu, *Listy 4 (116-130), tekst łaciński i polski*, ŻMT 63, Wydawnictwo WAM, Kraków 2011.
- (opr. z A. Baronem) *Acta synodalia (ann. 431-505)*, Synodi et Collectiones Legum 6, ŻMT 62, Wydawnictwo WAM, Kraków 2011.
- (opr. z M. Ożóg) Hieronim ze Strydonu, *Listy 5 (131-156), tekst łaciński i polski*, ŻMT 68, Wydawnictwo WAM, Kraków 2013.
- Euzebiusz z Cezarei, *Historia kościelna, tekst grecki i polski*, ŻMT 70, Wydawnictwo WAM, Kraków 2013.

- (opr. z A. Baronem) *Acta synodalia (ann. 506-553)*, Synodi et Collectiones Legum 8, ŻMT 73, Wydawnictwo WAM, Kraków 2014.
- (opr. z M. Ożóg) *Liber Pontificalis I-XCVI (usque ad annum 772)*, Synodi et Collectiones Legum 9, ŻMT 74, Wydawnictwo WAM, Kraków 2014.
- (opr. z M. Ożóg) *Liber Pontificalis XCVII-CXII (ann. 772-891)*, Synodi et Collectiones Legum 10, ŻMT 75, Wydawnictwo WAM, Kraków 2015.
- (opr. z A. Baronem) *Acta synodalia. Documentos sinodales desde el año 50 hasta el 381, Edición española dirigida y reelaborada por Samuel Fernández*, BAC, Madrid 2016.
- (opr. z M. Ożóg) Cassiodorus Senator, *Variorum libri XII, tekst łaciński i polski*, tł. A. Kołtunowska – R. Sawa, Synodi et Collectiones Legum 11, ŻMT 79, Wydawnictwo WAM, Kraków 2017.
- (opr. z A. Baronem) *Acta synodalia ann. 553-600*, Synodi et Collectiones Legum 12, ŻMT 83, Wydawnictwo WAM, Kraków 2020.
- (opr. z M. Ożóg) *Dekrety papieskie według Collectio Hispana*, Synodi et Collectiones Legum 13, ŻMT 85, Wydawnictwo WAM, Kraków 2021.
- (opr. z M. Ożóg) *Collectio Avellana. Listy cesarzy i papieży od 367 do 553 roku*, Synodi et Collectiones Legum 14, ŻMT 86, Wydawnictwo WAM, Kraków 2021.

3. Redakcja monografii zbiorowych

- (red. z S. Kaczmarek i A. Dziadowiec) *Origeniana decima. Origen as writer. Papers of the 10th international Origen congress, University School of Philosophy and Education. Igitanium, Kraków, Poland 31 August–4 September 2009*, Bibliotheca Ephemeridum Theologicarum Lovaniensium 244, Peeters, Leuven 2011.

4. Rozdziały w monografiach zbiorowych

- Orygenes o małżeństwie i rozwodzie*, w: *W służbie człowiekowi. Studium duszpastersko-katechetyczne*, Wydział Filozoficzny Towarzystwa Jezusowego, Instytut Kultury Religijnej, Studia i Materiały 4, Kraków 1991, s. 173-183.
- Rozeznawanie duchów u Ojców Kościoła*, w: *Rozeznawanie duchów w „Ćwiczeniach duchownych”*, red. K. Osuch, Czechowice – Dziedzice 1991, s. 60-67 = *Smak życia z Bogiem*, red. J. Augustyn, Wydawnictwo WAM, Kraków 1999, s. 193-204.
- Dio Padre secondo Origene*, w: *Dizionario di Spiritualità Biblico-Patristica. I Grandi temi della S. Scrittura per la „Lectio Divina”*, t. 1: *Abbà-Padre*, Borla, Roma 1992, s. 269-278.

- Il fondamento ecclesiologicalo della posizione di Dionigi di Alessandria nella controversia battesimale*, w: *Recherches et Tradition, Mélanges patristique offerts Henri Crouzel SJ*, Théologie Historique 88, Beauchesne, Paris 1992, s. 199-210.
- Kerygmatyczna treść formuły „Zstąpił do piekiel” u pierwszych Ojców*, w: *Ewangelizacja w epoce patrystycznej. Zagadnienia wybrane*, red. F. Drączkowski – J. Pałucki, Polihymnia, Lublin 1994, s. 103-123.
- Seria ‘Pism Starochrześcijańskich Pisarzy’ w ocenie patrologa*, w: *Dla kogo ‘Pisma Starochrześcijańskich Pisarzy’*, red. W. Myszor et al., *Studia Antiquitatis Christianae* 11, ATK, Warszawa 1995, s. 31-34.
- Wartość prostej wiary w oczach Orygenesa według Listu do Firmiliana*, w: *Godność chrześcijanina w nauczaniu Ojców Kościoła*, red. F. Drączkowski – J. Pałucki, Polihymnia, Lublin 1996, s. 69-73.
- Pneumatikoi według gnostyków i Orygenesa*, w: *Gnostycyzm antyczny i współczesna neognoza*, red. W. Myszor, *Studia Antiquitatis Christianae* 12, ATK, Warszawa 1996, s. 30-36.
- Rola Ducha Świętego w rozwoju ku pełni człowieczeństwa według św. Ireneusza i Orygenesa*, w: *Droga doskonalenia chrześcijańskiego w epoce patrystycznej*, red. F. Drączkowski – J. Pałucki – M. Szram, Polihymnia, Lublin 1997, s. 115-135.
- Geneza Symbolu Apostolskiego*, w: *Symbol Apostolski w nauczaniu i sztuce Kościoła*, red. R. Knapiński, TN KUL, Lublin 1997, s. 62-76.
- Starożytne spory wokół Apokalipsy*, w: *Judeochrześcijańskie elementy w literaturze patrystycznej*, red. W. Myszor et al., *Studia Antiquitatis Christianae* 13, ATK, Warszawa 1998, s. 36-41.
- Rdz 1 u Ojców Kościoła*, w: *Początek świata – Biblia a nauka*, red. M. Heller – M. Drożdż, Biblos, Tarnów 1998, s. 83-100.
- Argumentacja filozoficzna za wiecznością Syna Bożego u Orygenesa*, w: *Ojcowie Kościoła wobec filozofii i kultury klasycznej. Zagadnienia wybrane*, red. F. Drączkowski – J. Pałucki – M. Szram, Polihymnia, Lublin 1998, s. 89-97.
- Droga na zesłanie Dionizego Aleksandryjskiego w roku 257*, w: *Sympozja Kazimierskie poświęcone kulturze świata późnego antyku i wczesnego chrześcijaństwa*, red. B. Iwaszkiewicz-Wronikowska, TN KUL, Lublin 1998, s. 313-321.
- Pierwszy grzech ludzi według św. Ireneusza (Adv. Haer. V, 23, 1-2)*, w: *Grzech pierworodny*, ŻMT 12, Wydawnictwo WAM, Kraków 1999, s. 25-39.
- Szatan jako początek świata materialnego w koncepcji Orygenesa*, w: *Demonologia w nauce Ojców Kościoła*. Hipolit, *O Antychryście*, ŻMT 17, Wydawnictwo WAM, Kraków 2000, s. 55-66.
- Pierwotne pojmowanie jedności małżeństwa w Kościele*, w: *Sakramentalność małżeństwa*, red. Z.J. Kijas – J. Krzywda, WN PAT, Kraków 2002, s. 9-21.

- I Principi II, II di Origene e il millenarismo*, w: *Origeniana octava. Origen and the Alexandrian Tradition. Papers of the 8th International Origen Congress (Pisa, 27-31 August 2001)*, red. L. Perrone, Bibliotheca Ephemeridum Theologicarum Lovaniensium 164, Peeters, Leuven 2003, s. 707-714.
- Jeden chrzest na odpuszczenie grzechów – próba zrozumienia świadectw patrystycznych*, *Studia Antiquitatis Christianae* 17, UKSW, Warszawa 2004, s. 179-193.
- Dio dell'elezione (Origene, IoCom II, 3, 24)*, w: *Il Commento a Giovanni di Origene: il testo e i suoi contesti, Atti dell'VIII Convegno di Studi del Gruppo Italiano di Ricerca su Origene e la Tradizione Alessandrina*, red. E. Prinzivalli, Biblioteca Adamantius 3, Pazzini Stampatore Editore, Villa Verucchio 2005, s. 441-448.
- Kościół w Tyrze i tęsknota za Świątynią (Euzebiusz z Cezarei, HE X, 4)*, w: *Sympozja Kazimierskie poświęcone kulturze świata późnego antyku i wczesnego chrześcijaństwa*, t. 5: *Miejsca święte w epoce późnego antyku*, red. B. Iwaszkiewicz-Wronikowska – D. Próchniak, TN KUL, Lublin 2005, s. 169-176.
- Spór o wyznanie wiary w IV w.*, w: *Lex orandi – lex credendi w okresie patrystycznym*, red. B. Częsz, *Teologia Patrystyczna* 4, Poznań 2007, s. 35-50.
- Czego uczą Ojcowie Kościoła? Znaczenie tradycji patrystycznej dla utrzymania tożsamości chrześcijańskiej i wierności Objawieniu*, w: *Wierność dzisiaj. Powrót do korzeni*, red. J. Augustyn – K. Osuch, Wydawnictwo WAM, Kraków 2007, s. 60-71 = „Przegląd Powszechny” 3 (2007) s. 57-68.
- (z A. Baronem) *Chrześcijaństwo*, w: *Religie starożytnego Bliskiego Wschodu*, red. K. Pilarczyk – J. Drabina, Wydawnictwo WAM, Kraków 2008, s. 447-521.
- Klerykalizacja kapłaństwa w Kościele starożytnym, czyli przyczynki do historii języka religijnego*, w: *Sympozja Kazimierskie poświęcone kulturze świata późnego antyku i wczesnego chrześcijaństwa*, t. 6: *Ofiara – kapłan – ołtarz w świecie późnego antyku*, red. B. Iwaszkiewicz-Wronikowska – D. Próchniak, TN KUL, Lublin 2008, s. 111-116.
- Pojęcie Bożej substancji w początkach Kościoła*, w: *Metafizyka i teologia. Debata u podstaw*, red. R.J. Woźniak, *Myśl Teologiczna* 62, Wydawnictwo WAM, Kraków 2008, s. 122-140.
- L'inizio del mondo materiale e l'elezione divina in Origene*, w: *Origeniana nona. Origen and the religious practice of his time. Papers of the 9th International Origen Congress, Pécs, Hungary, 29 August-2 September 2005*, red. G. Heidl – R. Somos, Bibliotheca Ephemeridum Theologicarum Lovaniensium 228, Peeters, Leuven 2009, s. 653-668.
- Świadomość prymatu biskupa Rzymu w Kościele starożytnym*, w: *Kapłaństwo i urząd*, red. W. Gajewski, *Christianitas Antiqua* 2, Gdańsk 2009, s. 190-205.
- Tożsamość kapłańska w Kościele starożytnym*, w: *Sztuka bycia księdzem*, red. J. Augustyn, Wydawnictwo WAM, Kraków 2010, s. 59-66.

- Dymisja ze stanu duchownego i jej skutki w starożytności chrześcijańskiej*, w: *Odejścia od kapłaństwa. Studium historyczno-psychologiczne*, red. K. Dyrek, Wydawnictwo WAM, Kraków 2010, s. 7-19.
- Kościół jako społeczność zbawionych – próba zrozumienia aksjomatu: Poza Kościołem nie ma zbawienia*, w: *Kościół starożytny – Królestwo Chrystusa i instytucja*, red. F. Drączkowski *et al.*, Polihymnia, Lublin 2010, s. 11-21.
- Chrzest jako sakrament kapłaństwa – „Kościół Pierworodnych”*, w: *Katechumenat i inicjacja chrześcijańska w Kościele starożytnym*, red. F. Drączkowski *et al.*, Polihymnia, Lublin 2011, s. 9-20 = *Chrzest jako sakrament – „Kościół Pierworodnych”*, „Gdański Rocznik Ewangelicki” 5 (2011) s. 240-249.
- L’apocrifo giudaico Preghiera di Giuseppe nell’interpretazione Origeniana – ComIo II, 31, 188-190*, w: *Origeniana decima. Origen as writer. Papers of the 10th international Origen congress, University School of Philosophy and Education. Ignatianum, Kraków, Poland 31 August-4 September 2009*, red. S. Kaczmarek – H. Pietras – A. Dziadowiec, Bibliotheca Ephemeridum Theologiarum Lovaniensium 244, Peeters, Leuven 2011, s. 545-559.
- Nieznaną mową obrończa Ariusza wygłoszona na placu przed pałacem cesarskim w Nicei, w czasie wielkiego synodu*, w: *Ortodoksja, herezja, schizma w Kościele starożytnym*, red. F. Drączkowski *et al.*, Polihymnia, Lublin 2012, s. 35-45.
- (z I. Huber) *Celsus i inni. Nauka i życie chrześcijan w krytyce pogańskiej II w.*, w: *Wczesne chrześcijaństwo a religie*, red. I. Ledwoń – M. Szram, Wydawnictwo KUL, Lublin 2012, s. 63-98.
- Tadeusza Sinko tłumaczenia pism Ojców Kościoła i ich przedruki*, w: *Tadeusz Sinko (1877-1966) w służbie nauki i narodu*, red. S. Stabryła, Komisja Historii Nauki PAU, Monografie 18, Kraków 2013, s. 59-64.
- (z M. Ożóg) *Praktyki magiczne w aktach synodalnych – kwestie terminologiczne i zarys problematyki*, w: *Zabobony, czary i magia w Kościele starożytnym*, red. M. Ożóg – N. Widok, Opolska Biblioteka Teologiczna 138, Redakcja Wydawnictwa Wydziału Teologicznego UO, Opole 2013, s. 97-117.
- Podróże naukowe Orygenesa w aleksandryjskim okresie jego życia (ok. 186-232)*, w: *Itinera clericorum. Kulturotwórcze i religijne aspekty podróży duchownych*, red. D. Quirini-Popławska – Ł. Burkiewicz, Kraków 2014, s. 11-30.
- Ekshumacja ciał świętych Piotra i Pawła w roku 258 i jej miejsce w kulturze chrześcijańskiej*, w: *Prace Komisji Filologii Klasycznej PAU 46*, red. S. Stabryła, Kraków 2015, s. 25-32.
- (z M. Ożóg) *Baptysteria w tytułach oraz innych bazylikach papieskich w relacji Liber Pontificalis*, w: *Miejsca chrztów, urzędzenia baptyzmalne i ceremoniał chrzcielny od starożytności chrześcijańskiej do soboru trydenckiego*, red. A. Wyrwa, Wydawnictwo Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, Poznań – Dziekanowice 2016, s. 25-40.

- La speranza escatologica di Origene*, w: *Nadzieje upadającego świata. Nadzieja w chrześcijańskiej epistolografii łacińskiej IV i V wieku (Ambroży, Augustyn, Hieronim, Paulin z Noli)*, red. M. Wysocki – J. Pałucki – M. Pyzik-Turska, Lublin 2019, s. 199-216.
- Dismissal from the clerical state and its consequences in the early Church*, w: *T&T Clark Handbook of the Early Church*, red. I.L.E. Ramelli – J.A. McGuckin – P. Ashwin-Siejkowski, London 2022, s. 337-348.
- Councils: The path towards an agreement in faith*, w: *T&T Clark Handbook of the Early Church*, red. I.L.E. Ramelli – J.A. McGuckin – P. Ashwin-Siejkowski, London 2022, s. 448-465.
- Les prescriptions synodales relatives aux hérésies (IIe-Ve siècles)*, w: *La fabrique de l'hérésie. Les αἰρέσεις entre pluralité et déviance*, red. E. Norelli – C. Zamagni, Rimini 2022, s. 181-202.
- L'unité de L'Église selon Irénée de Lyon*, w: *Irénée de Lyon. Théologien de l'unité*, red. G. Bady – M. Chaieb, Théologie historique 132, Paris 2023, s. 35-45.

5. Artykuły naukowe

- De charitate ecclesiae: il termine AGAPE in Origene*, „Rassegna di Teologia” 26 (1985) s. 179-182.
- Jedność wspólnoty kościelnej jako owoc Eucharystii w nauczaniu pierwszych Ojców*, „Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne” 19-20 (1986-1987) s. 5-12.
- Uświęcające działanie Ducha Świętego według Orygenesusa*, „Vox Patrum” 15 (1988) s. 635-648.
- Oszustwo użyteczne według Orygenesusa*, „Rocznik Filozoficzny Ignatianum” 2 (1989) s. 197-206.
- Cristología alejandrina en el siglo III: Clemente y Orígenes*, „Medellin” 58-59 (1989) s. 229-270.
- Dionizy Aleksandryjski wobec sporu o ważność chrztu heretyków*, „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne” 36 (1989) s. 103-117.
- Chrystus – Sternik: między Biblią a mitologią*, „Horyzonty Wiary” 4 (1990) s. 29-36.
- Lettera „pros Germanon” di Dionigi Alessandrino: Osservazioni e prova di ricostruzione*, „Gregorianum” 71/3 (1990) s. 573-583.
- La difesa della monarchia divina da parte del papa Dionigi (+268)*, „Archivum Historiae Pontificiae” 28 (1990) s. 335-342.
- Logos a początek stworzenia według Filona z Aleksandrii*, „Bobolanum” 2 (1991) s. 86-98.
- L'unità di Dio in Dionigi di Alessandria*, „Gregorianum” 72 (1991) s. 459-490.
- L'unità di Dio in Atanasio di Alessandria. Una descrizione dinamica della Trinità*, „Rassegna di Teologia” 32 (1991) s. 558-581.

- L'unità del mondo secondo Dionigi Alessandrino. Sviluppo di una tradizione*, „Rassegna di Teologia” 33 (1992) s. 363-386.
- Apokatastasis według Ojców Kościoła. Nadzieja zbawienia, czy powszechna amnestia?* „Collectanea Theologica” 62/3 (1992) s. 21-41.
- Utracona nagość. Grzech pierworodny w Liście do Gobara Orygenesesa*, „Collectanea Theologica” 64/3 (1994) s. 27-37.
- Pośmiertna kariera św. Hipolita*, „Vox Patrum” 32-33 (1997) s. 61-75.
- Starożytne tłumaczenia Biblii i ich wpływ na tradycję chrześcijańską*, „Horyzonty Wiary” 9/3 (1998) s. 27-36.
- Polskie podręczniki do nauczania dyscyplin patrologicznych*, „Vox Patrum” 36-37 (1999) s. 167-173.
- Millenaryzm a interpretacja szabatu (I-II w.)*, „Tarnowskie Studia Teologiczne” 19/1 (2000) s. 9-25.
- Aniołowie w teologii Ireneusza z Lyonu na tle tradycji judeochrześcijańskiej*, „Terminus” 2/1-2 (2000) s. 51-71 = *Księga o Aniołach*, red. H. Oleschko, Wydawnictwo WAM, Kraków 2002, s. 131-150 = *Miejsce aniołów w teologii Ireneusza z Lyonu*, w: *Świat aniołów, Materiały z Sympozjum (Kraków, 9-10 II 1999)*, Michalineum, Warszawa-Marki 2003, s. 65-80.
- Pojęcie Bożej substancji absolutnej u Orygenesesa – próba ujęcia*, „Zeszyty Naukowe UJ. Studia Religiologiczne” 33 (2000) s. 127-140.
- Wcielenie Słowa Bożego w teologii Apolinarego z Laodycei na tle kontrowersji ariańskiej*, „Vox Patrum” 38-39 (2000) s. 213-222.
- Le ragioni della convocazione del Concilio Niceno da parte di Costantino il Grande. Un'investigazione storico-teologica*, „Gregorianum” 82/1 (2001) s. 5-35.
- Od prezbiteratu do kapłaństwa: ewolucja pojęć i urzędu*, „Studia Bobolanum” 3 (2002) s. 5-17.
- Do pełni życia w Duchu Świętym. Orygenes O zasadach I, 3, 8*, „Studia Bobolanum” 3 (2003) s. 43-51.
- Początek „kontrowersji ariańskiej”*, „Zeszyty Naukowe UJ, Studia Religiologiczne” 39 (2006) s. 57-79.
- List Konstantyna do Aleksandra i Ariusza a zwołanie Soboru Nicejskiego*, „Vox Patrum” 49 (2006) s. 531-547.
- Orygenes w pismach i wystąpieniach Jana Pawła II*, „Vox Patrum” 50-51 (2007) s. 205-211.
- List Konstantyna do Kościoła Aleksandrii oraz List soborowy do Egipcjan (325) – falsyfikaty nieznanne Atanazemu?*, „Vox Patrum” 52/2 (2008) s. 855-869 = *Lettera di Costantino alla Chiesa di Alessandria e Lettera del sinodo di Nicea agli Egiziani (325) – i falsi sconosciuti da Atanasio?*, „Gregorianum” 89/3 (2008) s. 727-739.
- Żydowski apokryf „Modlitwa Józefa” w interpretacji Orygenesesa*, „Człowiek i Społeczeństwo” 29 (2009) s. 31-44.

- (z M. Ożóg) *Edykt Teoderyka, przepisy synodalne a prawo azylu*, „Polonia Sacra” 29/73 (2011) s. 85-96.
- „Niecierpiętlwy z miłości do ludzi cierpi” (*Orygenes, MtKom X, 23, do Mt 14, 12-14*), „Studia Bobolanum” 3 (2012) s. 21-26.
- Herezja jako grzech przeciwko świętości Kościoła. Uwagi na temat przepisów synodalnych późnego antyku*, „Studia Nauk Teologicznych PAN” 6-7 (2011-2012) s. 39-50.
- Baptysteria rzymskie w Liber Pontificalis. Część II: Baptysterium w Bazylice św. Piotra*, „Studia Teologiczno-Historyczne Śląska Opolskiego” 34 (2014) s. 313-320.
- Pojmowanie synostwa Bożego Jezusa Chrystusa w IV wieku*, „E-Patrologos” 1/1 (2015) s. 6-19.
- (z M. Ożóg) *Il battesimo di Clodoveo e le sue possibili ripercussioni in Italia alla luce del Liber Pontificalis, ossia della chiesa romana di S. Martino ai Monti*, „Gregorianum” 93/1 (2015) s. 157-174.
- Il trasferimento delle reliquie di Pietro e Paolo in Katakomba*, „Studia Bobolanum” 26/4 (2015) s. 119-130.
- Dzień stworzenia – dzień zbawienia. Uwagi na marginesie Ireneusza ‘Adversus Haereses’ V, 23, 2 oraz syryjskiej ‘Groty skarbów’*, „E-Patrologos” 1/4 (2015) s. 69-78.
- Kim są ci, którzy „dwa razy zawarli małżeństwo” z 8. kanonu Soboru Nicejskiego z 325 roku?*, „Studia Bobolanum” 27/1 (2016) s. 185-204.
- Monaci – enfants terribles della Chiesa antica*, „Studia Bobolanum” 27/4 (2016) s. 17-37.
- „*La guerra di Costantinopoli*”. *La posizione politico dottrinale dei vescovi alessandrini dopo il Concilio di Calcedonia*, „Orientalia Christiana Periodica” 82 (2016) s. 307-351.
- Geneza odpustów*, „Theologica Wratislaviensia” 12 (2017) s. 17-28.
- Wokół Soboru Nicejskiego ciąq dalszy. Kilka precyzacji w odpowiedzi na artykuł recenzyjny Sławomira Bralewskiego: Wokół Soboru Nicejskiego (325): na kanwie monografii autorstwa Henryka Pietrasa SJ, [„Vox Patrum” 65 (2016) s. 75-98]*, „Vox Patrum” 78 (2017) s. 706-714.
- Alcune precisazioni riguardanti la recensione di Enrico Cattaneo*, „Orientalia Christiana Periodica” 83/2 (2017) s. 481-484.
- La genesi delle indulgenze*, „Gregorianum” 99/2 (2018) s. 315-335.
- Leone Magno retractavit? Il cambiamento del linguaggio cristologico del papa dopo il concilio di Calcedonia*, „Orientalia Christiana Periodica” 84/1 (2018) s. 82-97.
- Patrologia in „Gregorianum”*, „Gregorianum” 100/4 (2019) s. 765-775.
- Escatologia patristica. Alcuni tratti*, „PATH” 18 (2019) s. 269-289.
- Fonti sulla condanna di Ario a Nicea nel 325*, „Gregorianum” 104/3 (2023) s. 485-514.

6. Wstępy i wprowadzenia

- Wprowadzenie*, w: Orygenes, *O zasadach*, ŻMT 1, Wydawnictwo WAM, Kraków 1996, s. 5-43.
- Początki teologii Ducha Świętego*, w: Św. Atanazy Wielki, *Listy do Serapiona*, ŻMT 2, Wydawnictwo WAM, Kraków 1996, s. 5-67.
- Początki sporów o Trójcę Świętą*, w: *Trójca Święta*, Tertulian, *Przeciw Prakseaszowi*, Hipolit, *Przeciw Noetosowi*, ŻMT 4, Wydawnictwo WAM, Kraków 1997, s. 5-32.
- Wprowadzenie*, w: *Bóg Ojciec i przełom wieków w myśli patrystycznej*, red. W. Myszor et al., *Studia Antiquitatis Christianae* 15, UKSW, Warszawa 2001, s. 13-17.
- Wprowadzenie*, w: Orygenes, *Komentarz do Ewangelii wg św. Jana*, tł. i opr. S. Kalinkowski, ŻMT 27, Wydawnictwo WAM, Kraków 2003, s. 5-23.
- Wprowadzenie*, w: Orygenes, *Homilie o Księdze Rodzaju. Homilie o Księdze Wyjścia*, tł. S. Kalinkowski, ŻMT 64, Wydawnictwo WAM, Kraków 2012, s. 5-18.
- Wprowadzenie*, w: Orygenes, *Homilie o Księdze Kapłańskiej*, tł. S. Kalinkowski, ŻMT 69, Wydawnictwo WAM, Kraków 2013, s. 5-10.

7. Recenzje

- Bibliotheca hagiographica latina antiquae et mediae aetatis*, *Novum supplementum*. *Subsidia hagiographica* 70, ed. Henricus Pros, Bruxelles 1986, Société des Bollandistes, s. XXI + 959, w: „*Vox Patrum*” 12 (1987) s. 463-464.
- Remigiusz Degórski, *Edizione critica della „Vita sancti Pauli Primi Eremitae” di Girolamo*, Excerptum dissertationis ad Doctoratum in theologia et scientiis patristicis, Roma 1987, Pontificia Universitas Lateranensis. Institutum Patristicum Augustinianum, w: „*Vox Patrum*” 12 (1987) s. 475-478.
- Eucharystia pierwszych chrześcijan, Ojcowie Kościoła o Eucharystii*. Wybór i opracowanie ks. M. Starowieyski. Wstęp ks. M. Starowieyski – ks. J. Miązek – ks. A. Luft, Kraków 1987, Instytut Wydawniczy Znak, Ojcowie Żywi VII, s. 478, w: „*Vox Patrum*” 14 (1988) s. 472-473.
- J.-D. Kaestli, J.-M. Poffet, J. Zumstein eds, *La Communauté johannique et son histoire, la trajectoire de l'évangile de Jean aux deux premiers siècles*, Labor et Fides, Genève 1990, pp. 390, w: „*Gregorianum*” 72 (1991) s. 571-575.
- Publio Ovidio Nasone, *Medicamenta faciei (I cosmetici)*, introduzione: Enzo Cadoni, Traduzione e note: Anna Maria Piredda. Sassari, Ed. Gallizzi, 1989, w: „*Gregorianum*” 72 (1991) s. 800-801.
- L. Moraldi, *Vangelo arabo apocrifo dell'apostolo Giovanni, da un manoscritto della Biblioteca Ambrosiana*, Di fronte e attraverso 285, Jaca Book Milano 1991, w: „*Gregorianum*” 73 (1992) s. 347-348.

- Introduzione ai Padri della Chiesa. Secoli II e III*, [per] G. Bosio, E. Dal Covolo, M. Maritano (Strumenti della Corona Patrum, 2) SEI, Torino 1991, w: „Gregorianum” 73 (1992) s. 562.
- Ks. Augustyn Eckmann, *Symbol Apostolski w pismach świętego Augustyna*, Lublin 1999, Wydawnictwo TN KUL, ss. 256, w: „Vox Patrum” 34 (1998) s. 556-558.
- O. Dariusz Kasprzak OFMCap, *Duszpasterze V wieku. Studium porównawcze myśli pasterskiej św. Piotra Chryzologa i Sylwiana z Marsylii*, Kraków 2008, Wydawnictwo UNUM, ss. 330, w: „Vox Patrum” 53 (2009) s. 735-737.
- Bożena Stawoska-Jundziłł, *Vixit cum parentibus. Dzieci w wieku do siedmiu lat w rodzinach chrześcijan z Rzymu III-IV wieku*, Bydgoszcz 2008, Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, ss. 616, w: „Vox Patrum” 53 (2009) s. 737-743.
- Monika Ożóg, *Kościół starożytny wobec świętyń i posągów bóstw*, Kraków 2009, Wydawnictwo WAM, ss. 217, w: „Vox Patrum” 53 (2009) s. 770-773.
- Ks. Przemysław Marek Szewczyk, *Człowieczeństwo Logosu według Atanazego Wielkiego*, Kraków 2009, Wydawnictwo WAM, ss. 260, w: „Vox Patrum” 53 (2009) s. 774-777.
- Ks. Mariusz Szram, *Ciało zmartwychwstałe w myśli patrystycznej przełomu II i III wieku*, Lublin 2010, Wydawnictwo KUL, ss. 770, w: „Vox Patrum” 56 (2011) s. 621-622.
- Monika Ożóg, *Inter duas potestates: The religious Policy of Theoderic the Great*, translated by Marcin Fijak, European Studies in Theology, Philosophy and History of Religions 11, Frankfurt am Main: Peter Lang Edition, 2016, 271p., w: „Gregorianum” 97/4 (2016) s. 852-854.
- J. Lagouanère, S. Fialon, ed., *Tertullianus Afer. Tertullien et la littérature chrétienne d’Afrique*, Instrumenta Patristica et Mediaevalia 70, Brepols 2015, w: „Gregorianum” 97/4 (2016) s. 847-849.
- Évagre Le Scholastique, *Histoire ecclésiastique*, trad. A.-J. Festugière, B. Grillet, G. Sabbah, note di L. Angliviel de la Beaumelle e G. Sabbah, introduzione G. Sabbah, Livre I-III, SCh 542, Paris: Cerf 2011; Livre IV VI, SCh 566, Paris: Cerf, 2014, w: „Orientalia Christiana Periodica” 82 (2016) s. 493-495.
- Origeniana Undecima. Origen and Origenism in the History of Western Thought*. Papers of the 11th International Origen Congress, Aarhus University, 26/31 August 2013, a cura di Anders-Christian Jacobsen, Bibliotheca Ephemeridum Theologicarum Lovaniensium 279, Leuven: Peeters 2016, w: „Orientalia Christiana Periodica” 82 (2016) s. 501-504.
- Robert Barò – Albert Viciano – Daniel Vigne ed., *Mort et résurrection dans l’Antiquité chrétienne. De la mort à la vie, l’espérance en la résurrection dans l’Antiquité tardive. Histoire, archéologie, liturgie et doctrines*. Colloque organisé par la Faculté Antoni Gaudì, Athénée Universitaire Saint Patien (AUSP), Barcelone, 20-21 novembre 2014, Histoire et Théologie, Parole et Silence, Paris 2017; pp. 214, w: „Gregorianum” 98/4 (2017) s. 853-855.

- Carlo dell'Osso, *Monoenergiti/monoteliti del VII secolo in Oriente*. Prefazione di Claudio Moreschini, SEA 148, w: „Orientalia Christiana Periodica” 84/1 (2018) s. 276-277.
- Orígenes, *Sobre los principios*, edición bilingüe preparada por Samuel Fernandez [wydanie tekstu łacińskiego, fragmentów greckich i tłumaczenie hiszpańskie], Fuentes Patristicas 27, Madrid 2015, Editorial Ciudad Nueva, ss. 1047, w: „Vox Patrum” 63 (2018) s. 556-559.
- Ireneo de Lyon, *Contra las herejías I*, edición crítica preparada por Juan José Ayán Calvo, Manuel Aroztegi Esnaola, Patricio de Navascués Benlloch, Andrés Sáez Gutiérrez, Madrid: Ciudad Nueva 2022, w: „Gregorianum” 103/4 (2022) s. 918-920.

8. Hasła encyklopedyczne i słownikowe

- L'amore in Origene*, w: *Dizionario di Spiritualità Biblico-Patristica. I Grandi temi della S. Scrittura per la „Lectio Divina”*, t. 3: *Amore – Carità – Misericordia*, Borla, Roma 1993, s. 261-273.
- Jan bar Kursos, *Encyklopedia Katolicka*, t. 7, TN KUL, Lublin 1997, k. 806.
- Jan IV, patriarcha Jerozolimy, *Encyklopedia Katolicka*, t. 7, TN KUL, Lublin 1997, k. 863.
- Jan bar Aftonia, *Encyklopedia Katolicka*, t. 7, TN KUL, Lublin 1997, k. 880.
- Jan z Biclar, *Encyklopedia Katolicka*, t. 7, TN KUL, Lublin 1997, k. 882.
- Słownik osób i dzieł*, w: *Starożytny Kościół. Tablica chronologiczna, słownik osób i dzieł, mapa*, Wydawnictwo WAM, Kraków 2006, s. 5-27.

9. Artykuły popularnonaukowe

- O męczeństwie i unikaniu męczeństwa według Orygenesesa*, „Przegląd Powszechny” 10 (1985) s. 46-51.
- Medytacja jako wznoszenie umysłu do Boga według Ojców Kościoła*, „Życie Duchowe” 2/2 (1995) s. 93-112.
- Rozchodzenie się tradycji chrześcijańskiego Wschodu i Zachodu*, „Przegląd Powszechny” 5 (1997) s. 154-159; 6 (1997) s. 300-308.
- Chrześcijańskie interpretacje „Odysei”*, „Przegląd Powszechny” 12 (1997) s. 267-277.
- Chrześcijaństwo fabularne*, „Dekada Literacka” 11/12 (2001) s. 52-56.
- Dwie szkoły mówienia o Chrystusie*, „List”, styczeń 2002, s. 21-23.
- Postrzeganie kapłaństwa*, „Znak” 54/11 (2002) s. 94-104.
- Zasypany Kościół*, „Posłaniec Serca Jezusowego” 4 (2005) s. 22-23.
- Patrologia i jej związki z naukami humanistycznymi*, „Przegląd Powszechny” 4 (2004) s. 84-96.

- Tożsamość chrześcijańska: ani Żyda, ani Greka*, „Przegląd Powszechny” 3 (2007) s. 57-68.
- Czy Jezus był naprawdę człowiekiem?*, „Znak” 59/10 (2007) s. 33-39.
- Poza Kościołem nie ma zbawienia... na ziemi*, „Tygodnik Powszechny” 2, 13 stycznia 2008, s. 10-11.
- (z M. Ożóg) *Hokus-pokus, czyli o magii w starożytnym Kościele*, „List” 29/2 (2013) s. 20-23.
- Wielkość Orygenesesa* (wywiad), „Życie Duchowe” 77 (2014) s. 142-149.
- Klerykalizacja – kiedy się zaczęła*, „Życie Duchowe” 93 (2018) s. 31-38.
- Nawrócenie w pierwszych wiekach chrześcijaństwa*, „Życie Duchowe” 107 (2021) s. 47-56.
- Grzech pierwotny*, „Manresa” 3 (2021) s. 41-48.
- Jezus – Mistrz w refleksji Orygenesesa*, „Życie Duchowe” 109 (2021) s. 31-44.

10. Bibliografie

- (z M. Szramem) *Bibliografia polacca sulla tradizione alessandrina*, „Adamantius” 11 (2005) s. 236-254.

11. Inne

- O. Ignacy Bieda SJ (1913-1986)*, „Vox Patrum” 11 (1986) s. 783-784.